

Visoka torej in sveta je odgoje naloga! Vzbujati, razvijati in gojiti v mladi duši dobre, plemenite kalí, slaba, podla nagnjenja zatirati, zaduševati in iztrebljati: to je, kar more in mora prava odgoja.

Ali naj morebiti ljudska šola samo poučuje otroke v branji, pisanji in poštevanji ter nekaterih drugih prvotnih predmetih, podaje jim samo orodje, katero se lahko rabi v slabo kakor v dobro? Če je tako, bilo bi skoraj bolje, da jih zapremo, kar jih imamo, ne pa, da bi z velikimi troškimi še dan na dan družih zidali! Kdo pa naj potem odgojuje mladi ród, če ne šola, ko hiša tako žalostno izpolnuje svojo sveto dolžnost?

Poleg poučevanja naj torej ljudski učitelj tudi odgojuje mladino, odgojuje z besedo in zgledom v šoli in z dobrim berilom, katero ji podaje ali priporoča za dom.

Javnih razmer si ne moremo uravnati po svojih željah, da bi si mogli vsaj učilnice osnovati po svoje! Tudi tega ne moremo: uboga pastorka je slovenščina v naših šolah, gospodinja in gopá je „pisana mati“.

Res je sicer, vsaj meni se tako zdí, da bi se tudi v sedanjih okolnostih in razmerah lahko več storilo za slovenščino, ako bi se vselej in povsod poučevalo s pravim razumom, z ljubeznijo in navdušenjem.

Slovenci imamo do zljaj malo izvernih knjig za mladino; tudi tû si pomagamo kolikor moremo, s prevodi iz nemškega. Ali tudi prevodov imamo premalo, in še ti, kar jih imamo, niso vsi dobri. Eden ne vé izbrati si za prevod pravega, dobrega izvirnika, drugi ne zna prevajati, tretjemu se pripetí oboje. . . . „Zvonovi“ bralci pač vedó, kako krepko poudarjam jaz o vsaki priliki izvîrnost; v slovstvu za mladino niso tako stroge moje zahteve. Lepo bi bilo res, ko bi nam tudi na tem polji vstal mož — in zakaj bi ne? — ter iznenadil nas z lepimi pesmami, povestmi in poučnimi spisi za mladino. Jaz vsaj bi bil takega moža vesel; hvalil bi ga in slavil bolj, nego ko bi mi poslovenil Enejido, nebeško komedijo in za nameček še vso Klopstokovo Mesijado. (Dalje prih.)

Šolske knjižnice.

„Učitelj pospešuj branje
mej ljudstvom!“

Komur je mar, da se prava in zdrava omika širi mej našim národom, je gotovo veselo pozdravil v novejših šolskih postavah naredbe, v katerih naučno ministerstvo zaukazuje, da naj se v vsakem šolskem kraji ustanoví šolska — oziroma ljudska knjižnica. — Namen ljudskih knjižnic pa je: „Po dobrih knjigah širiti pouk in po krščanski omiki kazati Slovincem pot do višega duševnega in časnega blagostanja. Pravi — za blagor národa, vneti rodoljubi so jeli to prekoristno napravo pridno pošpeševati; — a bodi Bogu potoženo — ne povsod! Znano mi je iz lastne izkušnje, da so se osobito v našej deželi pri mnogih prilikah protovili izobraženi možje ustanovitvi ljudskih knjižnic z izgovorom: „to prostemu ljudstvu ne donaša nikakoršnega dobička“. Pаметen človek si mora pač misliti: „Ubogo ljudstvo! še te malenkosti ti ne privoščijo!“ Poglejmo sosedne národe; koliko se pri njih za omiko storí — in kako malo pri nas! — Koliko je še šol po Slovenskem, kí nimajo svojih knjižnic, in če jih imajo, je v njih le prav pičlo število knjig, kar gotovo ne zadostuje današnjemu času in duhu. — Sveta dolžnost vsacega za ljudsko omiko vnetega národnega učitelja tedaj je, da povsod in pri vsakej priliki vplivne može vzbuja k ustanovitvi šolskih knjižnic, in da nevedno ljudstvo na tej poti poučuje. Tam pa, kjer bi se tej dobri napravi zapreke stavile, — bodisi iz hudobije ali pa iz

sovraštva do vsega dobrega, blagega in vzvišenega, naj bi k temu pripomogle šolske oblasti. Pri nas Slovencih je pač težavno ustanoviti knjigarno, obsegajočo knjige iz vseh raznih véd. Vender pa smem smelo trditi, da smo zadnjih 50 let v primeri z drugimi večimi národi, v tem zeló napredovali. Danes se smemo s svojimi slovstvenimi proizvodi ponášati. — Vender nam še manjka za ljudske knjižnice pripravnih knjig. Sosedni nemški národ je za to napravo veliko skrbel: ustanovljali so društva in časopise z namenom, šolske knjižnice pospešovati. Slovenci imamo tndi izvrsten časopis „Vrtec“ za slovensko mladino, ki se more po obsegu in zadržaji z nemškimi meriti. S težkim srcem pa moram priznati, da je še mnogo šol po Slovenskem, ki niso na ta prekorišten časopis naročene. — Koliko rodoljubov je mej nami, ki bi to težavno, pa požrtvovalno podvzetje „Vrtečevega urednika“ lahko bolje podpirali, — če drugače ne — vsaj s tem, da bi naročnike nabirali. Ako bi se število naročnikov pomnožilo, bi „Vrtec“ lahko po dvakrat na mesec izhajal. Nadalje imamo dve družbi: „Mohorjevo družbo“ in „Matico“. No, prva stori mnogo, posebno za ljudske knjižnice. Odboru „Mohorjevemu“ bi pa vender nasvetoval, naj bi se vsako leto oziral pri izdaji knjig na to, da bi se leto za letom izdajala knjiga, namenjena slovenskej mladini. Tudi „Matičini“ odbor naj bi poleg znanstvenih knjig, vsako leto jedno za prosto ljudstvo izdajal. — Vsaj je znano, kako je pri nas težavno, knjige na lastne troške izdajati, kajti vsak ima gotovo izgubo. — Bogatih in požrtvovalnih mož pa Slovencem manjka, koji bi zalagali izdavanje knjig, namenjene našemu revnemu národu. — Če bodedo učitelji v pravem pomenu besede — v zvezi vseh šolskih prijateljev na to delovali, da se šolske knjižnice napolné s tacimi knjigami, iz katerih veje čisti patrijotični duh, katere versko-nravstveni čut nikdar ne žaliyo, temuč le opisujejo našo milo domovino, običaje in navade našega ljudstva, njegovo zgodovino, národne pripovedke, slovstvo, národno gospodarstvo, pravoslovje, naravoslovje, zdravilstvo, potopise in životopise slavnih mož i. t. d. še le potem bodo ljudske knjižnice pravi pomen dosegle! — Ni pa še dovolj, če se knjižnice ustanové ter preskrbé z raznovrstnimi knjigami. Kaj pomaga, če jih nihče ne bere! Knjige so mrtvo blago, če ležijo v omari; le pridno čitanje jim daje veliko ceno. Ljudski učitelj, tvoja naloga je, pri vsakej priliki ljudstvo k pridnemu čitanju vzpodbujati! — Le potem bodo nam šolske knjižnice koristile. *Vaški Jarni.*

Učne slike iz zgodovine.

(Piše **Tone Brezovnik.**)

(Dalje.) *)

Hanibal je sicer zmagoval, a zmage porabiti ni znal. Namesto, da bi šel naravnost nad Rim ter si ga osvojil, šel je za adrijanskim morjem dalje proti jugu. Rimljani zbrali so zopet veliko vojsko ter šli za njim. Pri mestu Kane zadeli sta se vojski. Vnela se je najstrašnejša bitev, kar jih svet pozná. Rimljani so bili strašno premagani. Čez 50.000 Rimljanov ležalo je mrtvih na bojišču.

Rimljani so popolnoma obupali in užé so mislili najeti ladijo, ter zbežati kamorkoli na tuje. Tù je mladi Scipijon z golim mečem stopil mej strahljivce, ter jim zažugal, da bo takoj prebodel vsacega, kdor mu ne priseže, da nikdar ne bo zapustil domovine.

Ker Hanibal tudi zdaj ni udaril nad Rim, nego je v južni Italiji ostal, opomagali in ujunačili so se Rimljani sčasoma. Videvši, da Hanibala samega ne morejo premagati, začeli so vojsko drugače. En del svoje vojske poslali so v Španijo, da bi si jo osvojili.

*) Glej lauskega „Učit. Tov.“ na str. 375.!